

ПОРАДИ ЮРИСТА

КОМЕНТАРІ ПРАВНИКІВ, ПОЛІТОЛОГІВ, ЕКОНОМІСТІВ, ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

ЛЮТИЙ
№ 2 (173) 2025

Стор. 4-5

**ЗАЙЦЕВА ВАЛЕРІЯ:
НЕ МАЄ ТАК БУТИ, ЩО ГРОМАДЯНИ МАЮТЬ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ,
А СПІВРОБІТНИКИ ТЦК І ВЛК - НІ**

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

ОФОРМЛЕННЯ ПІЛЬГ УЧАСНИКАМИ БОЙОВИХ ДІЙ

Як оформити найбільш поширені в Україні пільги для людей зі статусом УБД?

Стор. 2

СТАЖ ДЛЯ ПЕНСІЇ У 2025 РОЦІ

Скільки страхового стажу потрібно, щоб пенсію за віком призначили у цьому році?

Стор. 3

СУБСИДІЯ НА ОРЕНДУ ЖИТЛА ДЛЯ ВПО

Роз'яснення щодо надання субсидії на оренду житла для ВПО

Стор. 6

ВІДКЛЮЧЕННЯ ВІД ОПАЛЕННЯ ТА ВОДОПОСТАЧАННЯ

Порядок відключення від центрального опалення та гарячого водопостачання

Стор. 7

Всеукраїнська інформаційно-правова газета

Виходить за підтримки Українського інституту політики та Правозахисної організації «Спільна Мета»

Інформаційно-правовий портал
www.porady.org.ua →

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ - 49801

Кожному гарантується право знати свої права і обов'язки

Ст. 57 Конституції України

СТАТУС УБД: ЯК ОФОРМИТИ НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНІ В УКРАЇНІ ПІЛЬГИ?

Статус учасника бойових дій дає право на пільги та державні гарантії. Однак, отримання посвідчення УБД — це лише початок, а не завершення процесу.

КОМУНАЛЬНІ ПЛАТЕЖІ

Згідно із Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», учасники бойових дій (УБД) мають право на пільги при оплаті житлово-комунальних послуг. А саме 75% знижку на оплату квартплати та комунальних послуг.

Однак, ця знижка не надається автоматично після отримання статусу УБД.

Для того, щоб скористатися пільгою, її необхідно оформити. На сьогодні оформлення пільг проводиться через Пенсійний фонд України.

Які документи потрібно підготувати:

- Паспорт.
- Посвідчення УБД (документ, що підтверджує право на пільгу).
- Обліковий номер платника податків.

Після підготовки сканкопій цих документів, необхідно подати дві заяви до Пенсійного фонду:

Про внесення відомостей до Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги. Без цього процес нарахування пільг неможливий.

Про надання пільг на оплату житлово-комунальних послуг (включно з оплатою за тверде паливо, скраплений газ).

Заяви можна подати дистанційно через вебпортал електронних послуг Пенсійного фонду України. Для цього потрібно авторизуватися за допомогою електронного підпису, обрати розділ «Всі послуги», обрати «Заява на житлову субсидію чи пільгу» та заповнити відповідні форми.

Також є можливість подати документи особисто у відділення ПФУ або надіслати поштою. Оформлення пільги може також здійснити член родини за довіреністю. Чоловік або дружина можуть засвідчити довіреність, і для цього не обов'язково звертатися до нотаріуса — це може зробити командир військової частини.

Як надається пільга?

Пільга на оплату житлово-комунальних послуг надається у грошовій формі. За замовчуванням Пенсійний фонд може відкрити рахунок в Ощадбанку, після чого пільговику необхідно підписати договір банківського рахунку. Якщо пільгове бажане, щоб гроші надходили на рахунок в іншому банку, потрібно звернутися із відповідною заявою до територіального органу Пенсійного фонду. Оформлення та нарахування пільги займає певний час, після чого кошти починають надходити на рахунок.

Кошти надходять у вигляді компенсації: спочатку пільгове сплачує повну суму за комунальні послуги, а потім отримує на картку відшкодування. Важливо пам'ятати, що заборгованість за комунальні послуги може призвести до припинення нарахування пільг.

ПРОЇЗД

Згідно з Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», учасники бойових дій мають право на:

- «безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування у сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, зокрема внутрішньорайонних, внутрішньо- та міжобласних незалежно від відстані

та місця проживання за наявності посвідчення встановленого зразка, а в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду — також електронного квитка, який видається на безоплатній основі».

Для користування безкоштовним проїздом достатньо пред'явити посвідчення УБД. У більшості випадків це працює в міському транспорті, але з приватними перевізниками можуть виникати труднощі, оскільки місцеві бюджети не завжди компенсують перевезення пільгових категорій. У таких випадках можуть відмовити в наданні послуги.

«безплатний проїзд один раз на два роки (в обидва боки) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, або проїзд один раз на рік (туди й назад) вказаними видами транспорту з 50% знижкою».

Для цього необхідно мати посвідчення УБД та листи талонів, які видаються разом з посвідченням на кілька років. Отримати квитки можна лише в касах, пред'явивши ці документи. Знижка надається на перевезення в межах країни.

ОСВІТА

Згідно із Законом України «Про статус ветеранів війни», учасники бойових дій мають право на державну підтримку у здобутті освіти.

Це включає:

- повна або часткова оплата навчання коштом державного та місцевих бюджетів;
- пільгові довгострокові кредити для здобуття освіти;
- соціальні стипендії;
- безоплатне забезпечення підручниками;
- безоплатний доступ до мережі «Інтернет», систем баз даних у закладах освіти;
- безоплатне проживання в гуртожитку.

Навчання за рахунок бюджету.

Учасники бойових дій можуть претендувати на бюджетне місце у закладах освіти. Для цього потрібно при подачі документів повідомити приймальну комісію про наявність пільги. Якщо інформації про пільгу немає в державних реєстрах, необхідно надати оригінали документів, щоб їх внесли до Єдиної державної електронної бази з питань освіти. Успішне вступлення на бюджет не гарантоване, оскільки

кількість місць обмежена, і конкуренція серед пільговиків може бути досить високою.

Переведення на бюджет

Якщо не вдалося потрапити на бюджет з першого разу, можна чекати на вакантне місце, яке звільниться через те, що хтось не підтвердить зарахування. Пільговики мають пріоритет на переведення.

Довгострокові пільгові кредити на освіту

Кредит надається на 15 років під 3% річних та розбивається на 15 платежів. Його можна погасити достроково, або ж є варіанти, звільнення від сплати кредиту та відсотків:

- у разі, якщо ви маєте інвалідність I групи;
- або після навчання ви пропрацювали за здобутим фахом у держустанові в сільській місцевості.

Крім того, є знижки при сплаті кредиту:

- лише сам кредит без відсотків ви зможете оплачувати, якщо маєте одну дитину;
- 75% кредиту — якщо у вас двоє дітей;
- 50% кредиту — якщо у вас троє та більше дітей.

МЕДИЧНА ДОПОМОГА

Учасники бойових дій мають право на:

- безкоштовні ліки, імунобіологічні препарати та вироби медичного призначення за рецептами лікарів.

Ліки можуть надаватися для амбулаторного лікування і лише тих захворювань, які визначені Кабміном. Для їх отримання потрібен рецепт від лікаря з його підписом та печаткою. Тому під час консультації з лікарем варто зазначити про наявність пільги та уточнити в якій саме аптеці можна ці ліки отримати? В аптеці показати рецепт та посвідчення УБД.

Першочергове безкоштовне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів).

Лікування зубів можна проходити як у державних, так і у приватних закладах, що мають угоду з Національною службою здоров'я України. Інформацію про такі заклади можна отримати у контакт-центрі НСЗУ за номером 16-77.

**РОЗМІЩЕННЯ РЕКЛАМИ
в газеті
та на сайті**

На сторінках газети та на сайті інформаційно-правового порталу ПОРАДИ ЮРИСТА (www.porady.org.ua) Ви маєте можливість розмістити рекламу, статті, інтерв'ю, блоги та інші матеріали суспільно-правового характеру.

Вартість та умови розміщення матеріалів дізнавайтесь за телефоном +38 (098) 507-28-77 або e-mail: porady_urista@ukr.net

СКІЛЬКИ СТАЖУ ПОТРІБНО ДЛЯ ПЕНСІЇ ЗА ВІКОМ У 2025 РОЦІ?

Скільки страхового стажу потрібно, щоб пенсію за віком призначили у 2025 році?

Згідно із законодавством, вік виходу на пенсію визначає набутий людиною страховий стаж. Це може бути 60, 63 або 65 років.

Наявність страхового стажу, який дає право на призначення пенсії за віком, визначається на дату досягнення людиною відповідного віку.

Так, відповідно до статті 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" тривалість страхового стажу, що дає право на призначення пенсії за віком у 2025 році, становить:

– після досягнення віку 60 років – не менше 32 років;
– після досягнення віку 63 роки – не менше 22 років;
– після досягнення віку 65 років – не менше 15 років.

При цьому якщо віку 60 / 63 / 65 років особа досягла у 2024 році, а звертається за призначенням пенсії у 2025 році, то необхідний для призначення пенсії страховий стаж становить 31 / 21 / 15 років відповідно.

Важливо!

У разі відсутності необхідного страхового стажу пенсію за віком може бути призначено, якщо людина, продовжуючи працювати, набула необхідного страхового стажу.

ВІДНОВЛЕНО ПРИЙОМ ЗАЯВ ПРО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА І СМЕРТЬ БЛИЗЬКИХ

Після тимчасового призупинення можливості подання заяв за категорією А3.1 «Пошкодження нерухомого майна» Реєстр збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України (Реєстр збитків), знову приймає заяви за цією категорією.

У цій категорії заяви можуть подати власники квартир чи будинків в Україні, які були пошкоджені або знищені в результаті повномасштабного вторгнення Російської Федерації.

Заяви у категорії А3.1 можна подавати до Реєстру збитків:

- незалежно від місцезнаходження нерухомого майна на території України, включаючи тимчасово окуповані території;

- незалежно від того, чи раніше власник нерухомого майна звертався за компенсацією в межах програми «Відновлення» та чи було отримано таку компенсацію;

- незалежно від того, чи речове право на нерухоме майно зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно України.

Також нагадаємо, що 16 січня 2025 року Реєстр збитків оголосив про відкриття можливості подання заяв за категорією А2.1 «Смерть близького члена сім'ї». У цій категорії особа може подати заяву, яка пов'язана із душевним болем та стражданнями у зв'язку зі смертю близького члена сім'ї.

За інформацією Мін'юсту

ЯК ВІДНОВИТИ ВТРАЧЕНІ ДОКУМЕНТИ НА НЕРУХОМІСТЬ: ПОКРОКОВИЙ АЛГОРИТМ

Дублікати втрачених документів, ви можете отримати у того самого нотаріуса, де ви отримували оригінали.

Цей нотаріус може вам видати дублікати наступних документів:

- договір купівлі-продажу,
- договір дарування,
- договір міни,
- свідоцтва про спадщину за законом або заповітом.

Якщо ви не пам'ятаєте, який саме нотаріус проводив реєстрацію вашого документа, ви можете отримати платну довідку з Реєстру на сайті Мін'юсту яка містить інформацію про дату реєстрації та нотаріуса, що її здійснив.

ЦНАПи можуть видавати дублікати свідоцтва про приватизацію нерухомого майна. Перелік необхідних документів потрібно уточнювати у ЦНАПах, де надаються такі послуги.

Що робити, якщо вам відмовили?

У випадку відмови в оформленні документів на право власності або в отриманні дубліката питання вирішується в судовому порядку.

До заяви до суду варто долучити письмову відмову нотаріуса чи іншого органу, який видає документи на право власності

ЧИ МОЖУТЬ ОТРИМАТИ УСИНОВЛЕНІ ДІТИ МАЙНО БІОЛОГІЧНИХ БАТЬКІВ?

У більшості випадків спадщина передається членам родини померлого, але існують і винятки. Особливо це стосується усиновлених дітей, адже їхні спадкові права мають певні особливості.

Про те, чи можуть усиновлені діти претендувати на майно біологічних батьків, пояснюється у ст. № 1260 Цивільного кодексу, зазначають Новини.live.

Чи можуть усиновлені діти отримати спадок?

Усиновлення — це офіційна процедура, яка надає дитині такі ж права, як у біологічних дітей усиновлювачів. Після цього вона втрачає майнові та особисті права щодо рідних батьків і їхніх родичів, на-

томість набуває спадкових прав щодо нової сім'ї.

Зазвичай усиновлені діти не можуть претендувати на спадщину біологічних батьків. Але є винятки: Якщо усиновлення здійснив лише один із подружжя, зв'язок із другим біологічним зберігається. Наприклад, якщо чоловік усиновив дитину, вона може успадкувати майно як від нього, так і від матері.

Якщо усиновлення оформлено одним із подружжя, спадкові права поширюються лише на нього та його родичів.

Як усиновлена дитина може успадкувати майно біологічної родини?

У деяких випадках суд може зберегти правовий

зв'язок між усиновленим та його рідними. Тоді дитина може претендувати на спадщину таких родичів:

- бабусі та дідуся;
- рідних братів чи сестер.

Це означає, що після смерті бабусі чи дідуся усиновлена дитина може отримати частку спадщини за правом представлення, яка б належала її біологічним батькам. Так само, якщо помирає рідний брат або сестра, вона може стати спадкоємцем другої черги за законом.

Таким чином, питання спадщини для усиновлених дітей залежить від юридичних нюансів та судових рішень. Якщо виникають спірні моменти, варто звернутись до юристів, щоб розібратись у всіх правових моментах.

ЗАЙЦЕВА ВАЛЕРІЯ: НЕ МАЄ ТАК БУТИ, ЩО ГРОМАДЯНИ МАЮТЬ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ, А СПІВРОБІТНИКИ ТЦК І ВЛК – НІ

Про проходження ВЛК «обмежено придатними» громадянами, штрафи від ТЦК та відповідальність співробітників Центрів комплектування та військово-лікарських комісій, а також про гучні затримання вищого військового керівництва розповіла військовий юрист Центру правової допомоги, молодший лейтенант, офіцер запасу Зайцева Валерія Олексіївна.

До 5 лютого «обмежено придатні» повинні пройти ВЛК, а з 6 лютого порушників штрафуватимуть. Про це повідомляли в ТЦК але адвокати зазначили, що ТЦК зобов'язані були надсилати повістки з викликом для проходження ВЛК, тобто обов'язку самостійно з'являтися у громадян не було. Чи є вірогідність штрафування тих, хто не пройшов добровільно комісію і що каже закон?

Зайцева Валерія:

Дійсно, громадяни, що мали статус «обмежено придатних» у разі отримання штрафів за не проходження повторного ВЛК, зможуть легко їх оскаржити, оскільки в законі написано, що особи з обмеженою придатністю підлягають повторному огляду протягом 9 місяців. У законі не написано, що особи, які мають такий статус, зобов'язані пройти медогляд. А написано, що вони підлягають. Повторна ВЛК для «обмежено придатних» повинна бути організована самим ТЦК або військовою частиною, адже це стосується не лише військовозобов'язаних, але й військовослужбовців, тобто має бути виклик повісткою.

Одночасно маємо повідомлення від законодавця, що повістки на ВЛК скоро громадяни отримають в Резерв+, що з одного боку, у разі неявки, буде підставою для складання адміністративного протоколу і відповідно накладення штрафу, а з іншого боку у статті 210-1 КУпАП чітко

передбачено, що норма не застосовується, якщо Міноборони має відповідний доступ до державних баз даних і реєстрів. А вони мають такі доступи.

Наголошую, що після 6 лютого в Резерв+ у разі не проходження ВЛК засвітиться статус «порушення військового обліку» і це має насторожити осіб, що планують, наприклад, продовжувати бронювання, оскільки швидше за все у ньому буде відмовлено.

Минулого року в Україні значно збільшили штрафи за порушення мобілізаційного законодавства, зокрема за неоновлення військово-облікових даних. Штрафи складають від 17 до 25,5 тис грн. Однак, за відкритими даними близько 6 млн військовозобов'язаних так і не оновили свої дані і вже є відповідна судово практика в якій переважно більшість таких штрафів суди скасовують. У чому прогалини законодавства і чому посилення санкцій не дало очікуваного результату?

Зайцева Валерія:

Досить легко оскаржити будь-що, що робиться в невідповідності до процедури, особливо це стосується адміністративних спорів. Працівники центрів комплектування самі ж нехтують багатьма нюансами які і стають в подальшому підставою для оскарження штрафу будь-яким хорошим адвокатом.

Законодавець очікував, що збільшення розміру штрафу призведе до покращення мобілізації, але на жаль, люди не знають, що буде далі після оновлення даних. Адже переважно оновили ті, хто має бронь або сто відсоткову відстрочку. Суспільству не пояснили, що армії насамперед потрібні представники військових спеціальностей, або ті, хто закінчив військову кафедру. Натомість суспільство бачило приклади вуличної мобілізації. Тому ми і отримали такі цифри.

Першочергова проблема полягає в тому, що громадяни хочуть щоб мобілізація проводилась

законно, щоб працівники ТЦК не перевищували службових повноважень, щоб працівники ВЛК враховували всі діагнози та захворювання, не надаючи права здоровим отримати виключення з обліку і непридатність, а хворим повну придатність.

Це досить глобальне питання оскільки єдина підстава для «виходу з тіні» військовозобов'язаних це налагодження законодавства та відповідальності всіх рівнів, починаючи від призову по мобілізації і закінчуючи вже дійсною військовою службою та правами військовослужбовців.

Верховна Рада у першому читанні ухвалила законопроект № 12093, згідно з яким військовозобов'язані, які ухиляються від мобілізації або оновлення даних, можуть сплатити лише 50% штрафу за порушення у разі визнання провини та у 10-денний термін з моменту винесення постанови. Чи підуть так звані «ухилянти» добровільно до ТЦК у разі вступу в дію цього закону і чи спонукає їх знижка на штраф «вийти із тіні»?

Зайцева Валерія:

Дійсно, Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів «Оберіг» не містить повної інформації щодо персональних даних значної кількості військовозобов'язаних громадян, що безумовно не сприяє процесам мобілізації у країні.

Ключова проблема, яку пропонується розв'язати, як зазначає законодавець – надати можливість військовозобов'язаним та призовникам самостійно звернутися до ТЦК для уточнення персональних даних, але тут постає логічне твердження, що ця можливість громадяни мали з першого дня війни, але за певних підстав ігнорують скористатись нею до сих пір.

Я вважаю, що в першу чергу ця можливість буде корисна тим хто бажає бронюватися на підприємстві і має відмову в цьому зв'язку з не оновленням

даних. Але тут також законодавцю необхідно забезпечити право громадян на відстрочку на період оформлення цього бронювання. Оскільки в інакшому випадку ми отримуємо знов таки замкнене коло: не забронюваний тому, що немає оновлення даних - не оновлює дані тому, що мобілізують і не зможе забронюватися.

У ВР зареєстрований законопроект про відповідальність співробітників ТЦК за спроби мобілізації тих, хто їй не підлягає чи забронюваний, а також співробітників ВЛК за спроби видавати хворих за здорових. Як ви вважаєте, чи справедливо наряди з відповідальністю громадян за ухилення від мобілізації, ввести відповідальність і співробітників ТЦК та ВЛК за порушення ними прав громадян і як це може вплинути на ефективність мобілізаційних заходів?

Зайцева Валерія:

Не має так бути, що громадяни мають відповідальність за порушення правил військового обліку, а співробітники ТЦК і ВЛК за перевищення повноважень, незаконну мобілізацію, підробку документів чи будь-які інші порушення закону не мають.

Звісно, вже є випадки притягнення до адміністративної відповідальності працівників центрів комплектування за перевищення службових повноважень або за так звану «бусифікацію» громадян і це досить болючі питання, я думаю, в кожному регіоні.

Наприклад, у себе в Черкаській області ми часто зіштовхуємось з перешкоджанням працівників ТЦК адвокатській діяльності, коли справа стосується, наприклад, адвокатського супроводу клієнта до ТЦК і тут не працює ані виклик поліції ані скарга слідчому судді.

На законодавчому рівні запровадження такої відповідальності значно відстояло б права громадян, але в той же час, звісно, значно знизило б виконання мобілізаційного плану, як раніше, за

рахунок мобілізації забронюваних, або тих, хто має підстави на відстрочку.

Особливо це стосується спроб видати хворих за здорових, коли мобілізують особу з порушеннями життєво важливих функцій організму, що в зоні ведення бойових дій та в умовах підвищеної фізичної активності ускладнюються, і натомість замість здійснення супротиву ворогу здорові військовослужбовці ще й мають клопіт з надання медичної допомоги даним громадянам, що знову ж таки впливає на загальну боєздатність війська.

Мобілізація покликана забезпечити потреби війська в фізичній силі, саме такі здоровими чоловіками. Якісний контроль над рішеннями ВЛК, що частково полягатиме і в відповідальності посадових осіб, зможе покращити ситуацію і з мобілізацією в цілому і з реакцією громадян на працівників центрів комплектування, яка на даний час більш негативна та асоціюється з ігноруванням прав та свобод громадян.

В Україні відбулась низка гучних затримань серед вищого керівництва військових підрозділів. Зокрема звинувачення пред'явлено двом генералам і полковнику у недбалому ставленні до служби, що призвело до захоплення частини Харківщини у 2024 році. Крім того підозри отримали деякі командири за масові випадки СЗЧ у їх частинах. На ваш погляд, чи будуть такі справи ефективними, загалом для обороноздатності країни чи навпаки дадуть негативний ефект і які потрібно зробити кроки для поліпшення ситуації у війську, зокрема в плані дисципліни.

Зайцева Валерія:

Важливо, щоб люди відчували, що статус чи будь-які ранги та нагороди не скасовують верховенства права. Справедливість в воєнних справах також має бути і полягати в тому, що відповідальність несуть всі, починаючи від рядових солдатів,

закінчуючи генералами.

Як офіцер, чудово розумію, що в такій ситуації можна поставити під сумнів більшість рішень командування, особливо коли йдеться про бойових офіцерів. Війна — це смерті, поранення, втрати та накази, наслідки яких можуть бути складними і непередбачуваними. І все це, за певних обставин, можна підвести під юридичні норми. Філософствувати на цю тему можна дуже довго, починаючи з питання, чи можуть адекватно цивільні суди розглядати питання щодо діючих військовослужбовців (замість колишніх військових судів), закінчуючи тим, чи не приречена влада, яка ще в діючих умовах воєнного стану та бойових дій вже починає судилища над командуванням, тобто над своїми ж військовими, які по суті в певні моменти встановлювали межу життя та смерті для себе та свого особового складу.

Наші військовослужбовці – основа обороноздатності держави і подібного роду звинувачення здатні призвести до дискредитації Збройних Сил України, загрожуючи єдності українського народу та обороноздатності держави.

Демонстративне ув'язнення офіцерів і генералів, які мають державні нагороди за участь у відсічі збройної агресії, встановлення щодо них надмірної суми застави в очах суспільства де-факто ставить знак рівності між особливо небезпечними злочинцями та людьми, які зі зброєю в руках захищали незалежність України.

Поліпшення ж ситуації, особливо щодо дисципліни у війську, яка є запорукою боєздатності військових підрозділів, полягає в першу чергу в зміні законодавчого орієнтиру. Підписаний Президентом закон № 8271 спрямований на покращення стану військової дисципліни та порядку під час несення військової служби, підвищення бойової готовності військових частин та їх спроможності виконувати визначені завдання.

→

В доповнення до попереднього питання цікавить ваша думка з наступного – командирів звинувачують у небалому ставленні до служби, невиконанні обов'язків щодо оборони на відповідному напрямку, солдатів у свою чергу нерідко звинувачують у невиконанні наказів командирів, а також СЗЧ. Відомо, що є відповідальність за невиконання наказів, а також є таке право, що ніхто не зобов'язаний виконувати явно злочинні розпорядження чи накази. Як військовому розібратись де тут межа адже це питання зачасту є питанням життя та смерті людини на війні.

Зайцева Валерія:

Частиною 3 статті 41 КК України встановлено, що особа, яка відмовилася виконувати явно злочинний наказ або розпорядження не підлягає кримінальній відповідальності. Але ж ми маємо також юридичне поняття, якого бояться всі військові, таке як «непогора». За подібні злочини передбачається жорстоке покарання. Проте, існують випадки, коли військовий, незгодний із наказом командира, може не виконувати його або, навіть, зумовити покарання для того, хто віддає такий наказ.

Оцінити незаконність наказу в кожному конкрет-

ному випадку може бути доволі складно в силу різних обставин, особливо в бойових умовах. Тому важливо розуміти, що сама по собі ваша незгода з наказом, його доцільністю та ефективністю ще не означає, що такий наказ є дійсно незаконним. А часто військовослужбовці, не до кінця визначивши законність наказу, пишуть письмові чи подають усні відмови від виконання наказу або розпорядження одразу забезпечивши собі склад злочину по ст.402 ККУ.

Злочинність наказу повинна бути явною, тобто такою, що є очевидною, як для того, хто віддає цей наказ, так і для того, кому він адресований, а також для інших осіб (наприклад, здійснювати насильство над мирним населенням у зоні бойових дій, здійснювати грабіж, мародерство, страчувати чи катувати військовополонених чи побратимів тощо).

Незаконним законодавчо вважається такий наказ, який: відданий особою в неналежному порядку та не в межах її повноважень, за змістом суперечить законодавству, пов'язаний з порушенням конституційних прав та свобод людини і громадянина.

Я рекомендую за можливості подавати рапорти про уточнення наказу, який не повинен містити

категоричного твердження про відмову виконати наказ. У ньому слід викласти обставини, які, на вашу думку, свідчать про незаконність наказу. Якщо навіть після уточнення командир (начальник) вимагає від військового виконання такого наказу — варто підготувати письмову скаргу з обґрунтуванням незаконності наказу та подати таку скаргу до посадових осіб, органів військового управління, органів управління Служби правопорядку або на гарячу лінію Міноборони.

За відданий наказ, його наслідки та відповідність законодавству відповідальність несе командир (начальник). Невиконання явно злочинного наказу не є непоорою (ст. 402 Кримінального кодексу України) чи невиконанням наказу (ст. 403 Кримінального кодексу України), відтак військовослужбовець не підлягає кримінальній відповідальності за відмову виконати явно злочинний наказ.

У разі ж виконання явно злочинного наказу військовий підлягає кримінальній відповідальності на загальних підставах. Однак він може бути звільнений від відповідальності, якщо з якихось причин не усвідомлював і не міг усвідомлювати явну злочинність наказу.

СЗЧ ПІСЛЯ 29 ЛИСТОПАДА 2024 РОКУ: ЩО ТРЕБА ЗНАТИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ?

Військові, які вперше самовільно залишили військову частину, мають час до 01 березня 2025 року, щоб повернутися на службу без кримінальної відповідальності та перевестися в інший підрозділ.

Цей спрощений алгоритм не стосується військових, які здійснили СЗЧ після 29 листопада 2024 року.

Про це нагадає «Адвокат права».

Такі військовослужбовці, навіть якщо це перше їхнє СЗЧ, не можуть повернутись на службу та звільнитись від кримінальної відповідальності

за швидким спрощеним алгоритмом. Вони повинні пройти через загальну процедуру, яка включає:

Отримання письмової згоди командира частини, яку військовий самовільно залишив, або батальйону резерву, куди направлять військового на час поновлення на службі.

Проведення розслідування кримінального провадження.

Винесення рішення судом на підставі клопотання прокурором щодо того, звільняти чи ні військового від відповідальності.

Отже, лише після рішення суду військового починають поновлювати на службі, зокрема повертати грошові виплати та соціальні гарантії, які були призупинені після того, як командир подав заяву про СЗЧ.

Важливо знати!

Військові, які здійснили СЗЧ після 29 листопада 2024 року, можуть декілька місяців чекати поновлення на службі й до цього моменту грошове забезпечення та інші гарантії вони не отримують.

Важливі алгоритми поновлення на службі

1. ЯКЩО СЗЧ ДО 3 ДІБ:

- кримінальне провадження не порушується;
- військовослужбовець може повернутися в частину і продовжити службу;
- подати рапорт про поновлення на службі (письмовий або у «Армія+»);
- командир протягом 72 годин поновлює бійця на службі, військовому поновлюються всі виплати та пільги.

2. ЯКЩО СЗЧ ПОНАД 3 ДНІ:

- порушується кримінальне провадження;
- військовий може бути на вибір – до своєї частини; ДБР; ВСП; НГУ; однієї із 17 військових частин із затверженого Генштабом списку; до однієї з 14 рот резерву НГУ;
- подати рапорт про поновлення на службі (письмовий або у «Армія+»);
- командир протягом 72 годин поновлює бійця на службі, військовому поновлюються всі виплати та пільги.

3. ЯКЩО СЗЧ ВЧИНЕНО ПІСЛЯ 29.11.2024 ВПЕРШЕ:

- військовий має отримати згоду від командира частини на повернення.
- Якщо особа вчинила СЗЧ вперше, правоохоронці починають процес її звільнення від кримінальної відповідальності.
- Якщо особа вчинила СЗЧ після 29 листопада 2024 року не вперше, вона не може повернутися на службу за цим алгоритмом та бути звільнена від відповідальності.
- У разі відмови бійця його затримують і досудове розслідування проводиться у загальному порядку.

РОЗ'ЯСНЕННЯ ЩОДО НАДАННЯ СУБСИДІЇ НА ОРЕНДУ ЖИТЛА ДЛЯ ВПО

29 січня 2025 року набула чинності постанова КМУ від 25 жовтня 2024 року № 1225 “Про реалізацію експериментального проекту щодо надання субсидії на оплату вартості або частини вартості найму (оренди) житлового приміщення та компенсації частини податку на доходи фізичних осіб або єдиного податку та військового збору”, якою запроваджується:

- для ВПО – субсидія на оплату вартості або частини вартості найму (оренди) житла;
- для наймодавця житла – компенсація податку на доходи фізичних осіб або єдиного податку та військового збору.

Хто з ВПО може отримати субсидію?

Учасниками цього проекту є внутрішньо переміщені особи, які наймають житло і витрачають на оренду понад 20% своїх сукупних доходів та які:

- перемістилися (по-

вторно перемістилися) з територій, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих рф, для яких не визначено дати завершення бойових дій (припинення можливості бойових дій) або тимчасової окупації (перелік територій), і не мають власного житлового приміщення загальною площею понад 13,65 кв. метра на кожну особу зі складу домогосподарства, розташованого на території, не включеної до переліку територій;

- втратили житло (його знищено або пошкоджено до ступеня, непридатного для проживання).

Субсидія на найм житла призначається ВПО, які не отримують допомогу на проживання.

Хто із власників житла може отримати компенсацію?

Орендодавці, які надають житло в оренду ВПО, можуть отримати компен-

сацію податку на доходи фізичних осіб або єдиного податку та військового збору, якщо вони не одержують компенсацію за програмою “Прихисток”.

Що зробити, щоб отримати субсидію на найм житла?

Для призначення субсидії наймач разом із власником житла мають подати до Пенсійного фонду України заяву та підписаний договір найму.

Під час визначення права наймача на призначення субсидії на оренду житла враховуються:

- наявність протягом трьох місяців перед зверненням транспортних засобів (з року випуску якого минуло менше ніж п'ять років (крім мопеда та причепа);

- придбання протягом трьох місяців перед зверненням майна, товарів або оплата послуг на суму, що перевищує 100 тис. грн;

- купівля протягом трьох місяців перед зверненням безготівкової та/або готівкової іноземної валюти, а також банківських металів на загальну суму, що перевищує 100 тис. грн;

- наявність (на 1 число місяця, з якого призначається субсидія, або на 1 число кожного місяця, в якому така субсидія отримується) коштів на депозитних рахунках у загальній сумі, що перевищує 100 тис. грн, заборгованість з аліментів тощо.

Важливо!

Між наймачем та наймодавцем не повинно бути родинних зв'язків.

Адреса місця проживання / перебування ВПО (наймача) після укладання договору найму має відповідати адресі найманого житла.

Як розраховується розмір субсидії?

Розмір субсидії на оренду житла розраховується індивідуально для

кожного домогосподарства та залежить від рівня доходів, кількості членів сім'ї, вартості оренди житла з урахуванням коригувального коефіцієнта для регіону, де розташоване орендоване житло.

Важливо!

Домогосподарство може одночасно отримувати і субсидію на оренду, і субсидію на житлово-комунальні послуги.

Як подати заяву на субсидію на найм житла?

Особисто – у будь-якому сервісному центрі Пенсійного фонду України або в центрі надання адміністративних послуг.

Онлайн – через портал електронних послуг Пенсійного фонду України (<https://portal.pfu.gov.ua/>) з використанням електронного підпису, який має бути і в наймача, і в наймодавця.

Необхідні документи:

- договір найму (Додаток 1 до зазначеного Порядку);

- заява (Додаток 2 до зазначеного Порядку);

- копії документів, що підтверджують повноваження законного представника (представника за довіреністю) (у разі потреби);

- копії інших документів: рішення суду, відомості про розірвання шлюбу, встановлення для подружжя режиму окремого проживання, стягнення аліментів, визначення місця проживання дитини з одним із батьків тощо (у разі потреби).

На який період призначається субсидія?

Субсидія на найм житла призначається на шість місяців, з подальшим автоматичним продовженням.

Строк дії експерименту – 2 роки (з 29.01.2025).

ЧИ ВРАХОВУЮТЬСЯ ДО СУКУПНОГО ДОХОДУ СІМ'Ї ДЛЯ ПРИЗНАЧЕННЯ СУБСИДІЇ КОШТИ, ОТРИМАНІ ЗА ПРОГРАМАМИ «НАЦІОНАЛЬНИЙ КЕШБЕК» ТА «ЗИМОВА ЄПІДТРИМКА»?

У зимовий період держава підтримує тих, хто цього потребує. У межах ініціативи Президента України Володимира Зеленського реалізується програма «Зимова єПідтримка», успішно діє програма «Національний кешбек».

Обидві програми передбачають надходження коштів на карткові рахунки отримувачів допомог. У зв'язку з цим у багатьох виникло питання: чи враховуються ці кошти до сукупного доходу родини і чи впливають на призначення житлової субсидії.

Роз'яснюємо: відповідно до змін, внесених в законодавство*, одноразова державна грошова допомога “Зимова єПідтримка” та державна грошова допомога “Національний кешбек” під час розрахунку житлових субсидій НЕ враховуються до середньомісячного сукупного доходу сім'ї.

Постанова КМУ від 05.12.2024 № 1384.

За інформацією Мінсоцполітики

ВИПЛАТИ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ III ГРУПИ: РОЗМІР ВИПЛАТ ТА ДОСТУПНІ ПІЛЬГИ

Розмір соціальних виплат для людей з інвалідністю III групи залежить не лише від їхнього статусу, а й від того, чи працює така людина.

Так, працюючі особи отримують менші виплати, а непрацюючі, відповідно, мають вищі виплати.

Від чого залежать виплати по інвалідності?

Розмір виплат становить 60–70% від прожиткового мінімуму, однак точна сума залежить від категорії особи, яка має інвалідність.

Розмір виплат для людей з III групою інвалідності залежить від того, коли була отримана інвалідність:

- Якщо інвалідність з дитинства – виплата становить 60% від прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.
- Якщо інвалідність набула до 18 років – виплата складає 70% від цього

прожиткового мінімуму.

Мінімальні виплати для осіб з III групою інвалідності:

- Непрацюючі особи отримують не менше 2 530 гривень.

- Працюючі особи – 2 093 гривні.

- Пенсія для осіб з інвалідністю III групи дорівнює 50% від пенсії за віком.

Пільги для осіб з інвалідністю III групи

Особи з III групою інвалідності мають право на низку пільг, зокрема у сфері працевлаштування та медичного обслуговування.

Якщо особа працює або планує працевлаштуватися:

- Без випробувального строку при прийомі на роботу.
- Додаткова оплачувана відпустка – 14 днів на рік.
- Додаткові 2 дні до стандартної щорічної від-

пустки.

- До 30 днів на рік відпустки без збереження заробітної плати.

Якщо особа потребує медичних послуг:

- Пільги на медичні виходи, зокрема протезування зубів.
- Засоби реабілітації на пільгових умовах.
- Крісло з електроприводом, якщо є відповідний медичний висновок.

Освітні пільги для осіб з інвалідністю III групи:

- Студенти з III групою інвалідності продовжують

отримувати стипендію у повному обсязі.

- Абітурієнти з високими балами можуть бути зараховані поза конкурсом.
- Діти з інвалідністю III групи, які мають особливі таланти, можуть безкоштовно навчатися у творчих навчальних закладах.

За інформацією ПФУ

ПОРЯДОК ВІДКЛЮЧЕННЯ ВЛАСНИКІВ КВАРТИР ТА НЕЖИТЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ ВІД ЦЕНТРАЛЬНОГО ОПАЛЕННЯ ТА ГАРЯЧОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Комунальні служби знову здивували? Батареї ледве теплі, а гаряча вода – це розкіш? Час брати справу у свої руки!
У цій статті ми розповімо, як позбутися комунальної залежності та відключити свою квартиру від центрального опалення та гарячого водопостачання.

1. Власники квартир та нежитлових приміщень багатоквартирного будинку, приєднаного до ЦО та ГВП, мають право відокремити (відключити) свою квартиру чи нежитлове приміщення від ЦО та ГВП у разі, якщо на день набрання чинності Законом України «Про житлово-комунальні послуги» не менше як половина квартир та нежитлових приміщень цього будинку відокремлена (відключена) від ЦО та ГВП, та влаштувати систему індивідуального теплопостачання (опалення та/або гарячого водопостачання) у такій квартирі чи нежитловому приміщенні.

2. Інформація про перелік багатоквартирних будинків, у яких не менше ніж половина квартир та нежитлових приміщень відокремлена (відключена) від ЦО та ГВП, розміщується на офіційних веб-сайтах органів місцевого

самоврядування, виконавців відповідних комунальних послуг.

3. Для відокремлення (відключення) від ЦО та ГВП власник квартири чи нежитлового приміщення багатоквартирного будинку звертається до органу місцевого самоврядування з письмовою заявою в довільній формі із зазначенням причини відокремлення (відключення) та подає інформацію про намір влаштування системи індивідуального теплопостачання (опалення та/або гарячого водопостачання) такої квартири чи нежитлового приміщення.

4. Заява про відокремлення (відключення) квартири чи нежитлового приміщення багатоквартирного будинку від ЦО та ГВП передається на розгляд Комісії.

5. Комісія на найближчому засіданні розглядає заяву про відокремлення (відключення) квартири чи нежитлового приміщення від ЦО та ГВП за участю заявника або його уповноваженого представника.

6. Комісія надає заявникові рекомендації щодо можливих варіантів влаштування системи індивідуального теплопостачання (опалення та/або гарячого водопостачання)

у такій квартирі чи нежитловому приміщенні та щодо збору вихідних даних і технічних умов для виготовлення відповідної проектної документації. Витяг із протоколу Комісії з результатами розгляду звернення надається заявникові протягом десяти робочих днів.

7. Для відокремлення (відключення) квартири чи нежитлового приміщення власник забезпечує розроблення проекту відокремлення (відключення) квартири чи нежитлового приміщення від ЦО та ГВП, який виготовляється відповідно до державних будівельних норм і правил та має забезпечити ізоляцію транзитних стояків, а також, у разі потреби, перенесення транзитних стояків.

За потреби, власник забезпечує виготовлення проекту встановлення системи індивідуального теплопостачання (опалення та/або гарячого водопостачання) у такій квартирі чи нежитловому приміщенні, виготовленого відповідно до державних будівельних норм і правил.

8. Відокремлення (відключення) квартири чи нежитлового приміщення від ЦО та ГВП здійснюється у міжопалювальний період не пізніше ніж 01 жовтня у спосіб, що не перешкоджає постачанню теплової енергії та гарячої води до інших квартир та нежитлових приміщень багатоквартирного будинку, приєднаних до ЦО та ГВП.

Усі витрати, пов'язані з відокремленням (відключенням) квартири чи нежитлового приміщення від ЦО та ГВП, здійснюються за рахунок власника.

9. Виконання робіт із відокремлення (відключення) квартири чи нежитлового приміщення від ЦО та ГВП здійснюється виконавцем робіт з обслуговування внутрішньообудинкових систем теплопостачання або постачання гарячої води чи іншим залученим власником суб'єктом господарювання, які у випадках, передбачених законодавством, мають ліцензію на провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що

за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми та значними наслідками, з обов'язковим переліком робіт із монтажу внутрішніх інженерних мереж, систем, приладів і засобів вимірювання.

10. Для виконання робіт із відокремлення (відключення) від ЦО та ГВП власник квартири чи нежитлового приміщення повідомляє виконавця відповідної комунальної послуги та виконавців робіт з обслуговування внутрішньообудинкових систем теплопостачання та постачання гарячої води про своє рішення щодо відокремлення (відключення) від ЦО та ГВП шляхом подання письмової заяви в довільній формі, у якій зазначається наявність підстави для такого рішення згідно із Законом України «Про житлово-комунальні послуги».

До заяви додається копія витягу з протоколу засідання Комісії про розгляд питання щодо відокремлення (відключення) такої квартири чи нежитлового приміщення від ЦО та ГВП, а також копія проекту такого відокремлення (відключення).

11. Виконавці робіт з обслуговування внутрішньообудинкових систем теплопостачання та постачання гарячої води письмово повідомляють власника про дату і час здійснення заходів із підготовки відповідної мережі до відокремлення (відключення) квартири чи нежитлового приміщення власника (спускання води з системи чи її частини тощо). Ця дата має бути не раніше ніж 15 календарних днів і не пізніше ніж 30 календарних днів від дати надсилання такого повідомлення власнику.

Якщо повідомлення від виконавців робіт з обслуговування внутрішньообудинкових систем теплопостачання та постачання гарячої води надійшло власнику після 01 жовтня, дата відокремлення (відключення) від ЦО та ГВП квартири чи нежитлового приміщення власника переноситься на наступний міжопалювальний період.

12. У разі виконання робіт із відокремлення (відключення) від ЦО та ГВП іншим залученим власником суб'єктом господарювання, який у випадках, передбачених законодавством, має ліцензію на провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми та значними наслідками, з обов'язковим переліком робіт з монтажу внутрішніх інженерних мереж, систем, приладів і засобів вимірювання, власник квартири чи нежитлового приміщення письмово повідомляє виконавця послуг з постачання теплової енергії, виконавця послуг з обслуговування внутрішньообудинкових систем теплопостачання та постачання гарячої води - про дату і час виконання робіт з відокремлення (відключення) не пізніше ніж за 15 календарних днів до дня виконання таких робіт. Неприбуття представників виконавців відповідних комунальних послуг та виконавців робіт з обслуговування внутрішньообудинкових систем теплопостачання та постачання гарячої води за умови їх повідомлення не може бути підставою для відмови у виконанні робіт із відокремлення (відключення) від ЦО та ГВП.

13. Після завершення робіт із відокремлення (відключення) квартири чи нежитлового приміщення від ЦО та ГВП складається акт про відокремлення (відключення) квартири/нежитлового приміщення від мереж централізованого опалення та постачання гарячої води (додаток 3) - по одному примірнику для власника, представника виконавця комунальної послуги з постачання теплової енергії, представника виконавця комунальної послуги з постачання гарячої води, виконавця робіт з обслуговування внутрішньообудинкових систем теплопостачання, виконавця робіт з обслуговування внутрішньообудинкових систем постачання гарячої води, а також для іншого суб'єкта господарювання у разі залучення його

власником для виконання робіт з відокремлення (відключення) відповідно до пункту 9 цього розділу.

Такий акт підписується присутніми під час відокремлення (відключення) власником квартири чи нежитлового приміщення і представником виконавця комунальної послуги з постачання теплової енергії, представником виконавця комунальної послуги з постачання гарячої води, представником виконавця робіт з обслуговування внутрішньообудинкових систем теплопостачання, представником виконавця робіт з обслуговування внутрішньообудинкових систем постачання гарячої води, а також іншим суб'єктом господарювання у разі залучення його власником для виконання робіт з відокремлення (відключення) відповідно до пункту 9 цього розділу.

Після підписання акта виконавець відповідної комунальної послуги повідомляє власника про перегляд умов або розірвання договору про надання послуги.

Не допускається примусове відокремлення (відключення) від ЦО та ГВП власників квартир та нежитлових приміщень, приєднаних до ЦО та ГВП, у багатоквартирних будинках у разі відокремлення (відключення) від ЦО та ГВП інших власників квартир та нежитлових приміщень.

«Отже, друзі, ми з вами розібрались, як стати незалежними від центрального опалення та гарячої води. Звичайно, це не легкий шлях, але результат вартий того! Уявіть собі, ви самі собі господар, і ніхто не зможе вам нав'язати свої правила. Тож, вперед, до незалежності! І нехай ваш дім завжди буде теплим та за тишиною».

Адвокат Вадим Чунжис

АНОНС! ЧИТАЙТЕ В НАСТУПНОМУ НОМЕРІ:

✓ ПРИЙНЯТТЯ / НЕПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ

(Дослідження ВС питання щодо підтвердження або спростування факту прийняття та неприйняття спадщини)

✓ ОТРИМАННЯ СВІДОЦТВА ПРО ПРАВО ВЛАСНОСТІ

(Як отримати подружжю свідоцтво про право власності на частку в спільному майні?)

✓ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДИТЯЧІ БІЙКИ

(Дитячі бійки з дорослими наслідками: що треба знати про відповідальність за них)

БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА

Отримати юридичну консультацію або правову допомогу можна за наступними контактами:

телефон: 0 800 213 103
e-mail: info@legallaid.gov.ua

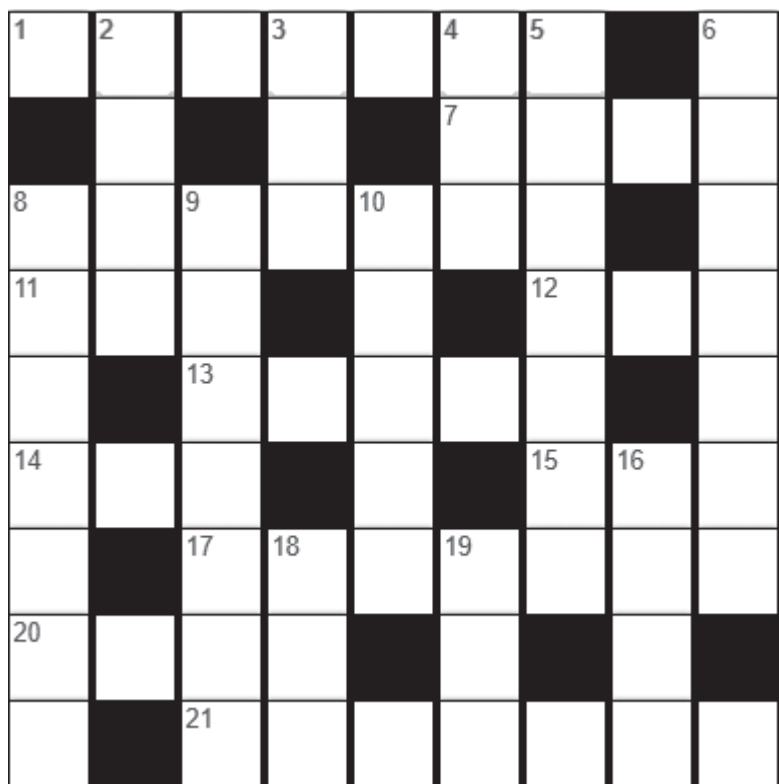
ПЕРЕДПЛАТА - 2025

НА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВУ ГАЗЕТУ «ПОРАДИ ЮРИСТА»

Шановні читачі!

Якщо ви хочете знати свої права та вміти їх відстоювати, знайти відповіді на актуальні питання, бути в курсі змін законодавства, а також читати ексклюзивні інтерв'ю з українськими юристами, політиками, експертами, волонтерами та захисниками, оформіть передплату на газету у поштових відділеннях за каталогом видань «ПРЕСА ПОШТОЮ»

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ - 49801

По горизонталі:

1. Бавовноподібне волокно, що його застосовують у прядінні окремо або в суміші з бавовною чи вовною.

7. Урочиста хвалебна пісня або музичний твір на честь кого-, чого-небудь.

8. Той, хто займається польотами, авіацією.

11. Плівкотворний розчин смол або ефірів целюлози у спирті, скипидарі або оліях, яким покривають яку-небудь поверхню для її збереження і блиску.

12. Тривалість життя людини, тварини, рослини.

13. У давньогрецькій міфології — назва щита бога Зевса.

14. Пивний бар, який є своєрідним клубом місцевих жителів в англійських країнах.

15. Головний герой фільмів «Матриця», «Матриця: Перезавантаження» і «Матриця: Революція».

17. Перерва під час якої-небудь дії, в роботі.

20. Німецький філософ, родоначальник німецької класичної філософії.

21. Стилістичний прийом, що полягає в повторенні тих самих звуків, слів, речень на початку двох або кількох суміжних рядків, строф, фраз.

По вертикалі:

2. Вираження здивування, сумніву.

3. Радянський мікролітражний легковий автомобіль.

4. Гніт, утиск.

5. За уявленнями буддистів — блаженний стан спокою людської душі та повної внутрішньої гармонії, що досягається шляхом повної відмови від усіх життєвих турбот, чуттєвих бажань.

6. Стисле жартівливе (здебільшого вигадане) оповідання про яку-небудь смішну подію.

8. Південноамериканська свійська тварина з родини лам із високоякісною шерстю.

9. Мистецтво складання букетів із живих або засушених рослин, що культивується в Японії.

10. Швидкий танець з імпровізаційними рухами партнерів у позиції один навпроти одного.

16. Простий геодезичний прилад для побудови на місцевості кутів певної величини, головним чином 90°, 60° або 45°.

18. Український загальнонаціональний телеканал, що розпочав своє мовлення 1 листопада 2004 року.

19. Поперечний ряд отворів або петельок на вітрилі, через які просувають вірвовку, щоб зменшити площу вітрила під час сильного вітру.

Відповіді:
По горизонталі: 1. Комонін 7, Тун 8, Авіатор 11, Лак 12, Вік 13, Еста 14, Паб 15, Нео 17, Антракит 20, Кант 21, Анафора
По вертикалі: 2. Ова 3, Ока 4, Іго 5, Нірвана 6, Ангедом 8, Альпака 9, Ікебана 10, Телет 16, Екер 18, НТН 19, Раф

2025 р. Всеукраїнська інформаційно-правова газета

Свідоцтво КВ 23224-13064ПР від 22.03.2018р. Ідентифікатор медіа - R30-03093

Засновник: ТОВ «Редакція газети «ПОРАДИ ЮРИСТА» (ЄДРПОУ 41861792)

Телефон редакції: +38 (050) 692-13-30, e-mail: porady_urista@ukr.net

Головний редактор Закутайло О. П. Заст. Головного редактора Закутайло С. О.

Керівник проекту Бортнік Р. О.

Газета виходить 1 раз на місяць. Тираж - 1000 прим.

Віддруковано в друкарні «Від і До». Адреса: м. Чернівці, вул. Заводська 37 - В.

Тел 0503763347. Замовлення № 68

Відповідальність за точність і достовірність інформації несе автор.

За точність та зміст реклами - рекламодавці.

За якість друку відповідає друкарня.

Редакція не завжди поділяє точку зору автора публікації. Редакція залишає за собою право редагувати матеріал.

При використанні публікацій газети «Поради юриста» посилання на газету обов'язкове.

Матеріали друкуються українською мовою.

ЩЕ БІЛЬШЕ КОРИСНОЇ ТА
АКТУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЧИТАЙТЕ НА
ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОМУ ПОРТАЛІ
«ПОРАДИ ЮРИСТА»

WWW.PORADY.ORG.UA

ПОРАДИ
ЮРИСТА

